

loti kaka druga spretnjša moč. — Gradivo je v tej zbirki tako razvrščeno, kakor v „Zabavišču“, in kakor se razvrščuje v obče v pesmaricah za otroška zabavišča drugih narodov. „Dodatek“ ima nekaj iger in dve pesmi, katerih besed ni v Funtkovi knjižici, katerih napevi so pa večinoma že znani v naših zabaviščih. Zbirki na čelu stoji dvajset pesmic nabožne vsebine, kakor veli izrek: Z Bogom začni vsako delo, da bo dober tek imelo. „Predgovor“, iz katerega smo povzeli te besede, obsega za tako knjižico nenavadno veliko strani — 38, torej dobro tretjino. S tem ne rečemo, da ni potreben, le ime nam ni všeč. Morda bi se bilo bolje reklo: „Nauk o petju v otroških zabaviščih.“ Največ napevov je napravil gospod urednik sam. Kolikor smo se mogli prepričati, ne bode pri otrocih nikake težave z napevi, ker so lahki. Prav tako je vsebina izbrana dobro, kolikor se je namreč moglo res izbirati. Gospod urednik in pisatelj, kakor tudi družba sta s tem delom vrlo pospešila „zabavljanje“ v otroških vrtih. L.

Hrvaška književnost.

Ribe. *Prirodoslovne i kulturne crtice. Napisao dr. Mišo Kišpatić. Sa sto trideset i osam slika. Nagradjeno iz zaklade grofa Ivana Nep. Draškovića. Zagreb 1893. Str. VIII + 455. Knjižarska cena 3 gld.*

Že več let ni Matica Hrv. izdala prirodoslovnega dela, zato je gotovo vsak ud vesel, da je dobil letos v roke zopet knjigo iz prirodoslovne znanosti. Prišle so na vrsto ribe, in prav ta stroka je jako lepa in zanimiva; hkrati je ribištvo jako važno v narodnem gospodarstvu, torej ima knjiga tudi praktično vrednost. Kakor v prejšnjih svojih prirodoslovnih delih, katera je Matica izdala, tako je tudi tukaj pokazal g. pisatelj, da je veščak v svoji stroki. — Ta knjiga je poučna, vendar pa tudi poljudna in bo izvrstno ustrezala ne le strokovnjaku ampak vsakemu omikancu. Pisatelj se je oziral zlasti na praktično stran, kar je hvalevredno; v ta namen je dodal tudi pouk o umetnem vzgajanju rib. Na veliko škodo narodnega gospodarstva je ribištvo po sladkih vodah jako nazadovalo v našem stoletju. Po raznih deželah gledajo, kako bi se temu pomaglo; tudi na Hrvaškem se v največjem času mnogo dela, da bi se ribištvo zopet povzdignilo. K temu bo mnogo pripomogla brez dvombe tudi ta knjiga. Za lažjo porabo je dodan pregled in kratek opis vseh domačih rib. Primeren je imenik vseh rib, katere se v tej knjigi opisujejo. — Hrvaška imena raznih rib nam kažejo bogastvo hrvaškega jezika in pa, kako lepo se je že razvila na Hrvaškem prirodoslovna znanost; zaradi nazivala ima ta knjiga še posebno vrednost. Prav dobro je, da je pisatelj dodal še povsod nemško, latinsko in talijansko ime.

Od 3—20 str. govori o vrednosti rib v narodnem gospodarstvu, o ribah kot človeški hrani,

o strupenih ribah, kemičnem sestavu ribjega mesa, potem o razvoju ihtijologije ali riboslovja od najstarejših časov do današnjega dne. Od 21—92 str. govori pisatelj o telesnem ustroju rib in o umetnem vzgajanju (92—116), potem o ribjih sovražnikih (117—128) in o posameznih vrstah rib (129—401).

Ne razumemo, kako more pisatelj, govoreč o „duševnih sposobnostih“ rib, trditi o živalih, da „mislijo“ (str. 49.) in pa o ribjem „razumu“ (str. 52.). Kolikor se spominjamo, pisal je isti pisatelj nekdanj enako tudi o mravljah in čebelah. Je-li to morda na podlagi Darwinove teorije?

Mimogredé izražamo željo, da bi tudi naša Mohorjeva družba sčasoma izdala poljudno knjigo o ribah, kakor sedaj izdaje rastlinstvo; seveda s posebnim ozirom na slovenske dežele. F.

Ilirski glazbenici. *Priloži za poviest hrvatskoga preporeda. Napisao Fr. Š. Kuhač. Sa osam slika. Nagradjeno iz zaklade Adolfa Veber-Tkalčevića. Zagreb 1893. Str. VII + 285. Cena 1 gld. 20 kr.*

Doba ilirskega preporeda je velikanskega pomena v političnem in kulturnem oziru v zgodovini hrvaškega naroda. Ž njo se začneja novo življenje na Hrvaškem. Narodni jezik, slovstvo, vede, lepe umetnosti — vse je začelo kliti, kakor cvetice pomladi. V resnici je bila ta doba — doba splošnega navdušenja, katero se mlajšemu pokolenju zdi včasih najvno, celo smešno. In vendar je le tako navdušenje moglo odstraniti one silne ovire, ki so bile na poti političnemu in kulturnemu napredku naroda hrvaškega. Vsakdo, ki se je le količkaj zavedal, hotel je biti pisatelj, pesnik, umetnik. Kaj čuda torej, če se med pisatelji in pesniki nahajajo ljudje, ki k temu niso imeli pravega poklica. Tako je pri vsakem narodu, kadar nastopa kako novo pot. Kakor v pesništvu, tako se jih je mnogo poskušalo tudi v narodni glasbi, jeden uspešno, drugi manj srečno. Vendar je tudi to treba vedeti, če hočemo dobiti pravi in popoln pojem o lepi ilirski dōbi.

V hrvaškem slovstvu se je že mnogo pisalo o slovstvenem delovanju v ilirski dōbi, a o glasbi malo in še to raztreseno. Zatorej je ta knjiga jako dragocena za zgodovino ilirske dobe. Slavnoznani in marljivi skladatelj in muzikolog hrvaški, Kuhač, je že l. 1887. opisal življenje in delovanje najznamenitnejšega ilirskega skladatelja, Vatroslava Lisinskega, letos nam pa podaja osemnajst življenjepisov drugih ilirskih skladateljev. Med temi glasbeniki sta tudi dva Slovenca: Ferdo Livadič (Wiesner), za Lisinskim največji skladatelj ilirske dōbe, in pa slavni pesnik „Djulabij“, Stanko Vraz. Prvi se je rodil v Celju na Štajerskem dné 30. velikega travna leta 1798., a umrl je dné 5. prosinca l. 1878. v Samoboru blizu Zagreba. Stanka Vraza smo poznali doslej kot ljubkega pesnika, duhovitega kritika in gorečega rodoljuba, a na njegove zasluge za na-